

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

На тему «ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ НА ПРОМИСЛОВИХ
ПІДПРИЄМСТВАХ»

Виконав студент 2 курсу, групи ОПмз-91а
Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Лапенко Діана Ігорівна
Керівник: к.е.н., ст.викл. Дутченко О.О.

Суми -2020 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	9
1.1 Методичні підходи організації облікового процесу на промислових підприємствах.....	9
1.2. Нормативне регулювання організації бухгалтерського обліку на підприємстві.	12
1.3. Облікова політика як інструмент управління бухгалтерським обліком на підприємстві.....	16
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ»	22
2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ»	22
2.2. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві.....	26
2.3. Організація документообігу на підприємстві.	31
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	34
3.1. Удосконалення методичних аспектів організації облікового процесу на ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ»	34
3.2. Удосконалення організації облікового процесу шляхом автоматизація складського обліку.....	39
ВИСНОВКИ	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	47
ДОДАТКИ	52

ВСТУП

Достовірну та повну інформацію про діяльність підприємства, необхідну для прийняття управлінських рішень, можна сформуванати лише на основі методу бухгалтерського обліку, який побудований на комплексному обліку всіх господарських операцій та процесів, зокрема: виробництво продукції, спостереження за її якістю, реалізацією та відвантаженням, виконання договорів з постачальниками і покупцями тощо.

Організація процесу бухгалтерського обліку та функціонування його системи передбачає відповідну організаційну інфраструктуру, яка забезпечує розв'язання ряду технічних, методичних та організаційних питань. Для вирішення зазначених питань власник підприємства, спільно з головним бухгалтером, розробляє та забезпечує облікову політику підприємства, як інструменту організації облікового процесу.

Розгляду питань, пов'язаних з методикою відображення та розкриття інформації про організацію облікового процесу, проблем, які виникають в результаті цього в Україні та шляхів їх вирішення, знайшли відображення у роботах таких вітчизняних учених економістів: М. Чумаченко, Т. Сльоза, І. Білоусової, В. Ластовецького, З. Задорожного, Ф. Бутинця, С. Голова та інших. У цих публікаціях висвітлено економічні категорії пов'язані з даною темою, проблемні аспекти з якими зустрічаються бухгалтери тощо [9].

У зв'язку з вищезазначеним, дослідження питань, пов'язаних з методикою відображення та розкриття інформації про зміни в організації облікової політики підприємства та організацію облікового процесу, напрямків їх удосконалення обумовило актуальність теми дослідження.

Метою кваліфікаційної магістерської роботи є розкриття методичних підходів організації облікової політики на промислових підприємствах, організація облікового процесу та розроблення шляхів вдосконалення облікової політики підприємства.

Основними завданнями при написанні магістерської роботи є:

- вивчити методичні підходи організації облікового процесу на промислових підприємствах;
- розглянути нормативне регулювання організації бухгалтерського обліку на підприємстві;
- дослідити облікову політику як інструмент управління бухгалтерським обліком на підприємстві;
- надати організаційно-економічну характеристику підприємства ТОВ «ДРУЖБА АГРОИНВЕСТ»;
- дослідити облікову політику підприємства;
- розглянути документообіг на підприємстві;
- визначити шляхи вдосконалення організації облікового процесу на підприємстві.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти, що стосуються організації облікових процесів на промислових підприємствах.

Об'єктом дослідження є організація облікового процесу на промисловому підприємстві на прикладі ТОВ «ДРУЖБА АГРОИНВЕСТ»

З метою дослідження організації облікового процесу на промислових підприємствах в магістерській роботі було використано методи аналізу та синтезу, індукції та дедукції, аналогії та конкретизації. Інформаційною основою дослідження виступили роботи вітчизняних вчених, які присвячено вивченню питань організації облікового процесу на підприємстві, нормативні та довідкові матеріали ТОВ «ДРУЖБА АГРОИНВЕСТ» за 2017-2019 рр., установчі документи, інші облікові документи та матеріали періодичних видань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Методичні підходи організації облікового процесу на промислових підприємствах

В умовах сучасного економічного розвитку країни, підприємства функціонують в складному бізнес-середовищі, яке можна охарактеризувати нестабільністю та постійною динамікою [21, с. 36].

В наш час зростає необхідність активніше використовувати бухгалтерський облік на підприємствах, з метою контролю стану розвитку підприємства, у тому числі і господарських процесів, пов'язаних з виробництвом [11].

Формування достовірної та повної інформації про діяльність підприємства, необхідної для прийняття управлінських рішень, можливе лише на основі методу бухгалтерського обліку. Облік на підприємствах повинен ефективно використовуватися для спостереження за виробництвом продукції та її якістю, реалізацією та відвантаженням продукції, за виконанням договорів за постачальниками і покупцями тощо.

Бухгалтерський облік є основою для прийняття управлінських рішень, адже являє собою інформаційну базу підприємства, отже є важливою функцією управління [7, с.392].

Поняття «бухгалтерський облік» визначено Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996-IV від 16 липня 1999 року.

Бухгалтерський облік – це процес вимірювання, виявлення, узагальнення, реєстрації, зберігання, накопичення та передачі інформації про діяльність підприємства внутрішню та зовнішню користувачам для прийняття рішень [27].

До завдань бухгалтерського обліку можливо віднести наступні:

1. з метою дієвою використання всіх ресурсів підприємства та забезпечення їх збереження організація отримання достовірної та точної інформації про їх збереження;

2. достовірне та точне визначення основних показників ефективності роботи суб'єкта господарювання, зокрема, фінансових результатів його рентабельності та діяльності;

3. організація постійного контролю за раціональним використанням матеріальних, грошових та трудових ресурсів;

4. своєчасне подання та складання фінансової звітності, встановленої чинним законодавством [6, с.176].

Методичний ставлення до організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, принципи та методи ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності регламентується Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», також Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, Порядком подання фінансової звітності та іншими нормативно-правовими актами, затвердженими Міністерством фінансів України, воно визначає характер організації бухгалтерського обліку та фінансової звітності та ґрунтуються на таких принципах:

– повне висвітлення – фінансова звітність має містити всю інформацію про фактичні та потенційні наслідки господарських операцій та подій, які можуть вплинути на рішення, прийняте на її основі;

– автономність – майно власників підприємства та особисті зобов'язання, юридичної особи, не відображаються у фінансові звітності підприємства;

– обачність – використання в бухгалтерському обліку таких методів оцінки, що повинні запобігати зниженню оцінки зобов'язань і завищенню або витрат оцінки активів і доходів підприємства;

– безперервність – оцінка активів та зобов'язань підприємства виконується виходячи з припущення, що діяльність підприємства буде тривати далі;

– послідовність – постійне використання підприємством затвердженої облікової політики, зміна можлива у випадках, що передбачені національним Положенням (стандартами) бухгалтерського обліку вони мають обґрунтовані та розкриті у фінансовому звіті;

– фактична (історична) собівартість – першою є оцінка активів підприємства, виходячи з затрат на їх придбання та виробництво;

– превалювання сутності над формою – операції обліковуються відносно до їх сутності, а не лише у відповідності до юридичної форми;

– періодичність – можливо розподіл діяльності підприємства на певні часові періоди, метою якої є складання фінансової звітності;

– єдиний грошовий вимірник – вимірювання та узагальнення всіх господарських операцій підприємства у його фінансовій звітності проводиться у єдиній грошовій одиниці [27, 7, с.392].

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», розділ III «Організація та ведення бухгалтерського обліку» стаття 8 «Організація бухгалтерського обліку на підприємстві», встановлено, що бухгалтерський облік на підприємстві (організації) повинен вестися безпосередньо з дня реєстрації підприємства до дня його ліквідації [27].

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві відноситься до компетенції його власників (власника) чи уповноваженого органу (особи) у відповідності до чинного законодавства, а також установчих документів.

Власник або уповноважений орган (особа), який керує підприємством відповідно до чинного законодавства та установчих документів несе відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та збереження документів, забезпечення фіксування у первинних документах фактів здійснення різних господарських операцій, збереження звітності і реєстрів протягом встановленого терміну (три роки) [4, с.222].

Керівник підприємства повинен забезпечити умови для правильного ведення бухгалтерського обліку, гарантувати неухильне виконання всіма працівниками, службами та відділами, які мають відношення до бухгалтерського обліку, правомірних вимог бухгалтера стосовно порядку подання до обліку первинних документів та їх оформлення [5, с.263].

До завдань головного бухгалтера або особи, на яку покладено ведення бухгалтерського обліку на підприємстві відносять наступне:

- безперервне ведення бухгалтерського обліку на підприємстві;
- контроль відображенням всіх господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку;
- забезпечення дотримання єдиних методологічних принципів бухгалтерського обліку;
- проведення перевірки стану бухгалтерського обліку в представництвах, філіях, відділеннях та інших відділах підприємства;
- складання фінансової звітності та подання її у встановлені строки [29].

Для виконання свої функцій та обов'язків на високому рівні бухгалтер повинен постійно відслідковувати зміни в економічному законодавстві та нормативно-правовій базі, яка регулює ведення бухгалтерського обліку в Україні.

1.2. Нормативне регулювання організації бухгалтерського обліку на підприємстві

До основних нормативно-правових актів, які регламентують систему бухгалтерського обліку в Україні належать:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07. 1999 р.;

2. Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, затверджені наказами Міністерства фінансів України;
3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 р.;
4. Інструкція зі застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, затверджена наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 р.;
5. Ухвала Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку подання фінансової звітності» № 419 від 28.02.2000 р.

Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» встановлено методологічні принципи збору, узагальнення та реєстрації інформації, які здійснюються шляхом суцільного, документального та безперервного обліку всіх господарських операцій [27].

Регламентація бухгалтерського обліку в Україні має правовий та методологічний аспекти (табл. 1.1).

Методична регламентація здійснюється Міністерством фінансів України, яке розробляє:

- Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку;
- План рахунків бухгалтерського обліку;
- форми, порядок та обсяги складання річного фінансового звіту;
- інші нормативні документи, які регулюють облік та окремі його сфери (як приклад товарні операції, операції іноземної валюти, грошові кошти, розрахунки, оплату праці, витрати та доходи та інші).

Таблиця 1.1 – Рівні системи нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку в Україні [8, с.219]

Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку в Україні	
I рівень	Нормативно-правові акти, які регулюють ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності юридичними особами (Конституція України, закони та ухвали Верховної ради України)
II рівень	Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку та План рахунків бухгалтерського обліку, у яких закріплено правила та способи ведення обліку господарських операцій, складання та подання бухгалтерської звітності
III рівень	Нормативно-правові акти та методичні рекомендації (інструкції, листи) з питань ведення бухгалтерського обліку, (постанови Міністерства фінансів, Міністерства економіки тощо)
IV рівень	Робочі документи з питань організації ведення бухгалтерського обліку та формування облікової політики на підприємстві (робочий план рахунків бухгалтерського обліку, графік документообігу, модифіковані облікові реєстри)

Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку є основними нормативними документами, які регулюють та регламентують організацію бухгалтерського обліку на підприємстві.

Положення бухгалтерського обліку – це нормативно-правовий акт, затверджений Міністерством фінансів України, яким визначаються методи та принципи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності [18].

Вдосконалення та розробка стандартів бухгалтерського обліку виступають важливим елементом системи обліку в розвинених країнах, адже стандарти бухгалтерського обліку є, насамперед, умовою доступності будь-якої інформації для різних користувачів [38].

Розробка стандартів бухгалтерського обліку ґрунтується на загальнодіючих методологічних принципах, які передбачаються міжнародними стандартами та головними особливостями національної системи бухгалтерського обліку.

В базі організації бухгалтерського обліку на будь-якому підприємстві лежить план рахунків, яким зобов'язані керуватися підприємства та організації різних галузей народного господарства: промисловості, сільського господарства, транспорту тощо [23, с. 91].

Правове регулювання бухгалтерського обліку здійснюється згідно:

- Законів і ухвал Верховної Ради, які суміжні з господарською діяльністю підприємства (зовнішньоекономічна діяльність, оплати відпусток, оплати праці, оподаткування, цінні папери і т.д.);
- указів і розпоряджень Президента України щодо економічних питань;
- постанов Кабінету Міністрів України та інших органів виконавчої влади з питань економіки, калькуляції та обліку собівартості продукції (послуг, робіт), амортизації основних засобів та інших необоротних активів, складу витрат підприємств;
- постанов Національного банку України, у яких розглядаються питання ведення касових операцій, ведення розрахунково-кредитних операцій та правил перевезення іноземної валюти в межах і за межі країни, відкриття рахунків в національній та іноземній валюті;
- постанов органів статистики, які разом з Міністерством фінансів розробляють типові форми документів та затверджують форми статистичної звітності, обов'язкової для надання і складання всіма підприємствами;
- постанов Міністерства економіки щодо питань ціноутворення, галузевих міністерств та інших органів (Пенсійний фонд України, Фонд соціального страхування України, Центр зайнятості тощо), перед якими підприємства звітують;

– листів Державної податкової адміністрації, з роз'ясненнями окремих питань податкової політики, Національної комісії з цінних паперів, Державного казначейства та фондового ринку та інші [13, 235].

Накази та листи Міністерства фінансів України є обов'язковими для виконання всіма підприємствами (окрім банків).

1.3. Облікова політика як інструмент управління бухгалтерським обліком на підприємстві

Кожне підприємство (організація) мають певну ступінь свободи у формуванні облікової політики, яка дає право вибору складу і порядку ведення рахунків, форм бухгалтерського обліку, способів оцінки та калькуляції [16].

Процес ведення бухгалтерського обліку та функціонування його системи передбачає відповідну організаційну інфраструктуру, яка забезпечує розв'язання ряду технічних, методичних та організаційних питань. У процесі вирішення даних питань власник підприємства спільно з головним бухгалтером впроваджує свою політику в напрямку бухгалтерського обліку шляхом самостійного вибору облікових процедур та способів. Все це зумовлює появу облікової політики як інструменту організації обліку.

Облікова політика – це сукупність методів, принципів і процедур, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності [27].

Отже, це вибір підприємством конкретних форм, методик та техніки ведення бухгалтерського обліку, виходячи з положень чинних нормативних документів і особливостей діяльності підприємства [14].

Облікова політика розробляється самостійно кожним підприємством, зареєстрованим у встановленому законодавством порядку.

Фактори, що впливають на формування облікової політики підприємства:

- організаційно-правова форма суб'єкта господарювання;
- галузева приналежність (вид діяльності);
- система оподаткування;
- стратегія фінансово-господарського розвитку суб'єкта господарювання, його цілі та задачі розвитку;
- матеріально-технічне та інформаційне забезпечення [36, с.38].

Головним завданням облікової політики є отримання достовірної та своєчасної інформації про фінансовий стан підприємства і результати його діяльності, яка дає змогу приймати відповідні управлінські рішення та є необхідною для користувачів бухгалтерської звітності [25, с. 200].

Облікова політика підприємства має бути доступна різному колу осіб: зовнішні та внутрішні суб'єкти. До внутрішніх користувачів належать: власники підприємства, керівництво підприємства та управлінський персонал, головний бухгалтер та облікові працівники. До зовнішніх користувачів можна віднести: контролюючі органи (податкова служба), аудиторів, інвесторів, кредиторів та інші користувачів звітної інформації підприємства [26].

Формує облікову політику головний бухгалтер організації. При цьому він виходить з обов'язкового дотримання припущень і вимог, які зафіксовані в системі нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку, його базових принципів. Зміст облікової політики має включати методологічний, організаційний і технічний аспекти [25, с.200].

Кожна зі складових облікової політики підприємства об'єднує відповідні об'єкти, за якими існують альтернативні варіанти (рис. 1.1) [30, с. 278].

Організаційна складова облікової політики передбачає порядок ведення бухгалтерського обліку та організацію роботи облікового апарату. Прикладом об'єкта організаційної складової облікової політики є форма організації бухгалтерського обліку, елементом – одна з визначених законодавством форм організації.

Рис. 1.1 – Складові облікової політики підприємства [2, с.134].

Методичною складовою облікової політики передбачається визначення об'єктів обліку та способів його ведення, які мають альтернативні способи відображення. Прикладом об'єктів методичної складової можуть бути основні засоби, а відповідними елементами облікової політики є ліквідаційна вартість основних засобів, метод нарахування амортизації, строк корисної експлуатації тощо.

Технічна складова облікової політики є визначною для технічних засобів, які забезпечують ведення обліку. До об'єктів технічної складової відноситься форма ведення обліку, елементами ж є види форми ведення облік, зокрема: меморіально-ордерна, журнальна, комп'ютерна тощо [2, с.134].

Зважаючи на те, що законодавство, яке регулює ведення бухгалтерського обліку часто розглядає різні методи оцінки, обліку та процедур виникає необхідність установлення облікової політики.

Формування облікової політики підприємства за конкретним напрямом (питанням) якраз і полягає у виборі одного варіанта з декількох альтернативних, установлених П(С)БО та іншими нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку. Тобто в обліковій політиці фіксують тільки ті принципи і методи обліку й оцінки, які передбачають декілька варіантів обліку на вибір підприємства або щодо яких є невизначеність [3].

Оформлення облікової політики підприємства відбувається за рахунок системи внутрішньої документації за різними напрямками та ділянками облікової роботи:

- положення, внутрішні правила, регламенти, інструкції, рішення власників. Вибір конкретного типу документа залежність від внутрішнього типу розпорядку підприємства та характеру питання облікової політики;
- проектні матеріали щодо організації бухгалтерського обліку: посадові інструкції, робочі проекти автоматизованого ведення обліку, графік документообігу;
- установчі документи (статут, установчий договір), які закладають основи побудови всієї господарської й управлінської системи підприємства. В установчих документах, окрім визначення предмету діяльності суб'єкта господарювання, його статусу та порядку функціонування, зазначаються ряд питань бухгалтерського обліку (обліковий період, порядок розгляду та затвердження річної бухгалтерської звітності, порядок проведення аудиту звітності тощо);
- внутрішні документи, які регулюють питання організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Розпорядчий документ «Положення про облікову політику» містить перелік елементів облікової політики. У Положеннях про облікову політику передбачаються пункти, які стосуються технології, організації,

методики та техніки бухгалтерського обліку, а також організації й контролю відповідальності [25, с.201].

Документальне оформлення облікової політики підприємства здійснюється у формі Наказу про облікову політику, встановленої структури якого не існує, адже це не регламентується жодним нормативно-правовим документом.

У створеній та затвердженій обліковій політиці закріплюються робочі інструменти реалізації методологічного аспекту облікової політики, як інструменту управління підприємством, які включають:

- робочий план рахунків бухгалтерського обліку на базі загальноприйнятого плану рахунків. Робочий план рахунків формується з переліку рахунків, визначених чинним планом рахунків, і включає в себе рахунки різного ступеня деталізації та узагальнення, необхідність в яких встановлюється по кожному об'єкту обліку;
- форми первинних облікових документів у тих випадках, коли для оформлення деяких господарських операцій непередбачені типові форми;
- форми документів для внутрішньої бухгалтерської звітності;
- форми бухгалтерського обліку;
- порядку проведення інвентаризації;
- методів оцінки окремих видів майна та зобов'язань;
- правила документообігу та технології обробки облікової інформації [25с. 202, 37 с. 139].

Обрана суб'єктом господарювання облікова політика впливає на показники його фінансового стану, їх величину, та є однією з важливих умов отримання достовірної та своєчасної інформації для відображення у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності.

Облікова політика підприємства є одним з головних засобів формування основних показників діяльності підприємства, податкового планування, цінової політики, ефективної роботи бухгалтерського відділу та менеджменту підприємства, що забезпечить дотримання законодавства при здійсненні фінансово-господарської діяльності організації.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ»

2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ»

Товариство з обмеженою відповідальністю «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» засновано в результаті реструктуризації відкритого акціонерного товариства «Дружбинський цукрорафінадний завод». Код ЄДРПОУ організації: 31285093.

Місце знаходження юридичної особи ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» – Сумська область, Ямпільський район, м. Дружба, вул. Заводська, б. 39.

Основними видами діяльності підприємства є: пакування (КВЕД 82.92), виробництво добрив і азотних сполук (КВЕД 20.15), оптова торгівля хімічними продуктами (КВЕД 46.75) та інші види діяльності.

Підприємство займається виробництвом та реалізацією мінеральних, складних азотно-фосфорно-калійних добрив. Асортимент ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» представлений наступною продукцією:

- нітроамофоска NPK;
- діаммофоска NPK;
- амофос NP;
- суперфосфат амонізований NP 8:30;
- монокальцій фосфат;
- фосфогіпс.

ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» особливу увагу приділяє якості продукції, яку випускає.

Якість і відповідність продукції існуючим в Україні санітарним і екологічним нормам підтверджено інститутом землеробства Української Академії Аграрних наук і інститутом токсикології та гігієни. Тому компанія має високу репутацію на відповідному ринку.

ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» має злагоджений трудовий колектив. Середньооблікова кількість працівників за 2019 рік на підприємстві становить 50 чол.

ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» не проводить спільної діяльності з іншими організаціями, установами та підприємствами.

На загальний фінансовий результат діяльності на будь-якого суб'єкта господарювання безпосередньо впливають витрати та доходи.

Дослідивши динаміку та структуру чистого доходу від реалізації продукції підприємства (табл. 2.1), спостерігаємо коливання даного показника та його зниження за період 2017-2019 рр. на 10726,7 тис. грн., що склало 78,5%. Це свідчить про нестійкий фінансовий стан досліджуваного підприємства.

Таблиця 2.1 – Структура чистого доходу від реалізації продукції у ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» за 2017-2019рр.

Показник	Рік			Відхилення 2019/2017
	2017	2018	2019	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (тис. грн.)	13664,0	29105,0	2937,3	- 10726,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) (тис. грн.)	7967,0	29104,0	2936,0	- 5031,0
Валовий прибуток (тис. грн.)	5697,0	1,0	1,3	- 5695,7

Аналогічні коливання відбуваються із собівартістю реалізованої продукції та валовим прибутком. Так, собівартість реалізованої продукції за період 2017-2019 рр. знизилась на 63%, а валовий прибуток відповідно на 99,9%.

Основна проблема, яка впливає на діяльність підприємства є нестабільність внутрішнього ринку, а також складна економічна ситуація в країні.

Аналіз платоспроможності може визначити наскільки підприємство спроможне швидко погасити свої заборгованості та в першу чергу – короткостроковість. Показники ліквідності та аналіз платоспроможності наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Показники платоспроможності та ліквідності підприємства ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» за 2017-2019рр.

Показник	Рік			Відхилення, +/-	
	2017	2018	2019	2018/2017	2019/2018
	Оборотні активи (тис. грн.)	1 917,0	26 420,0	20 793,1	+24 503
в т.ч.:					
- запаси	645,0	529,0	434,4	-116	-94,6
- дебіторська заборгованість	18,0	25 373,0	19 786,2	+25 355	-5 586,8
- грошові кошти	566,0	2,0	249,3	-564	+247,3
Поточні зобов'язання (тис. грн.)	1 775,0	36 226,0	36 219,8	+34 451	-6,2
Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	1,07	0,78	0,57	-0,35	-0,15
Коефіцієнт платоспроможності (абсолютної ліквідності)	0,31	0,00	0,00	-0,31	0
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,84	0,11	-0,18	-0,73	-0,29

На основі оцінки показників платоспроможності та ліквідності ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» можна зазначити, що за 2017-2019рр. відбулися значні коливання оборотних активів за рахунок дебіторської заборгованості та запасів. Так, дебіторська заборгованість у 2018 році збільшилась на 25 355 тис. грн., а запаси зменшилися на 116 тис. грн., що свідчить про невиконання зобов'язань контрагентів підприємства за договірними відносинами і, як наслідок, погіршення ситуації на досліджуваному підприємстві. Відбулося збільшення розміру поточних зобов'язань на 34 451 тис. грн.

У 2019 році простежується тенденція до покращення ситуації. Відбулося погашення дебіторської заборгованості на 5 586,8 тис. грн., що призвело до збільшення грошових коштів та їх еквівалентів на рахунку підприємства на 247,3 тис. грн. та скороченню поточних зобов'язань у розмірі 6,2 тис. грн.

Дані таблиці 2.2 свідчить, що показники абсолютної ліквідності (платоспроможності) та швидкої ліквідності підприємства у 2017 році були в межах норми та дорівнювали 0,31 та 0,71 відповідно. Показник загальної ліквідності (покриття) становить 1,07, що свідчить про неможливість 100% виконання короткострокових зобов'язань.

Погіршення економічної ситуації на підприємстві у 2018-2019 рр., збільшення дебіторської заборгованості призвело до різкого погіршення показників платоспроможності та ліквідності, які є нижчими за нормативні значення – це потребує постійного контролю.

Функціонування будь-якого підприємства незалежно від видів його діяльності і форм власності в умовах ринку визначається його здатністю створювати необхідну і достатню величину доходу або прибутку. Тому аналіз прибутку посідає провідне місце в системі комплексного економічного аналізу, оскільки за ним оцінюється ступінь досягнення кінцевої мети діяльності підприємства.

Рентабельність – це відносний показник ефективності роботи підприємства, який у загальній формі обчислюється як відношення прибутку до витрат (ресурсів) [33].

У зв'язку з погіршення ситуації на підприємстві та різким зниженням чистого доходу від реалізації на валового прибутку, зменшенням оборотних активів показники рентабельності активів, власного капіталу, продажу, продукції мають від'ємні значення.

За аналізований період 2017-2019 рр. на підприємстві ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» відбулося погіршення його фінансового стану, але наприкінці 2019 року спостерігаються деякі позитивні тенденції.

2.2. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві.

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві здійснюється відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [27] та обраної підприємством облікової політики.

Положення про організацію бухгалтерського обліку у ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» відображає основні засади організації бухгалтерського обліку та затвердженої на підприємстві облікової політики.

Облікова політика Товариства затверджується наказом керівника.

У ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» формуванням облікової політики займається безпосередньо головний бухгалтер, яку керівник підприємства затверджує Наказом «Про облікову політику та організацію бухгалтерського обліку» на початку кожного року.

Облікова політика підприємства формується згідно вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16.07.99 р. № 996-ХІІ, П(С)БО затверджених Міністерством фінансів України.

Організацію ведення бухгалтерського обліку на ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» покладено на головного бухгалтера, який призначається на посаду керівником підприємства. Кількісний штат співробітників бухгалтерського відділу визначається штатним розписом, затвердженим керівником.

Положенням про бухгалтерський відділ та посадовою інструкцією, відповідно до закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», визначено права та обов'язки головного бухгалтера підприємства.

Ведення обліку на підприємстві покладено на бухгалтерський відділ на чолі з головним бухгалтером, який забезпечується дотримання на підприємстві відповідних методів бухгалтерського обліку, подання і складання у встановлені строки фінансової звітності. складає графік

документообігу та контролює його дотримання, організовує відображення на рахунках бухгалтерського обліку будь-яких господарських операцій.

Бухгалтерський відділ – це незалежний структурний відділ апарату управління, який виконує облік та формує звітність підприємства, згідно вимог чинного законодавства.

Функції, права та обов'язки цього відділу визначається положенням «Про бухгалтерський відділ».

Основними функціями бухгалтерського відділу є:

- облікова;
- контролююча;
- аналітична.

Згідно визначених функцій бухгалтерський відділ підприємства здійснює нагляд і контроль за ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» у таких сферах:

1. витрачання та збереження коштів і матеріальних цінностей;
2. фінансово-кредитні відносини, регулювання валютних та податкових відносин, пов'язаних з вимогами до суб'єктів кредитно-господарських зобов'язань перед державною та рзрахункової дисципліни, додержання вимог валютного законодавства та податкової дисципліни;
3. ціни та ціноутворення;
4. праця та виробництво: дотримання норм, стандартів, законодавства про працю і додержання, за безпекою виробництва та праці, дотримання правил виконання господарської діяльності.

Для організації облікового процесу головний бухгалтер розподіляє обов'язки між працівниками бухгалтерії, враховуючи наступні фактори: кваліфікація робітників, організаційна структура облікового процесу, важливість та складність виконуваної роботи.

На підприємстві бухгалтерія складається з трьох бухгалтерів, економіста, касира та головного бухгалтера.

Функції бухгалтерії тісно пов'язані з роботою всіх відділів та служб, виробничих відділ підприємства, від яких вона отримує необхідні данні для контролю і обліку також надає економічну інформацію для прийняття управлінських рішень.

Право першого та другого підпису на первинних облікових документах, платіжних документах, дорученнях на одержання товарно-матеріальних цінностей, реєстрах бухгалтерського обліку, відповідних звітах та угодах надається керівнику підприємства та головному бухгалтеру.

Оформлення та подання первинних документів, які є підставою для відображення операцій в бухгалтерському обліку ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» слід здійснювати у строки, визначені Графіком документообігу.

У формування елементів облікової політики ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» покладені принципи підготовки фінансової звітності, визначені Законом України № 996: обачності, повного висвітлення, автономності, послідовності, безперервності, історичної (фактичної) собівартості, єдиного грошового вимірника, регулярності [27].

На досліджуваному підприємстві Положеннями про облікову політику визначено Форму ведення бухгалтерського обліку – меморіально-ордерна із використання паперових носіїв, що дає змогу ведення аналітичного обліку по кожному аналітичному рахунку зі складанням оборотних відомостей.

Усі меморіальні ордери реєструються у книзі «Журнал-головна» на відповідних субрахунках, згідно Плану рахунків, встановлених наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про їх застосування» [9].

У плані рахунків, які застосовуються підприємством для деталізації обліку грошових коштів, матеріальних цінностей, грошових документів, розрахунків використовувати субрахунки другого рівня.

Господарські відносини Товариство з обмеженою відповідальністю «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» з постачальниками товарів, робіт та послуг, покупцями, замовниками оформляються договорами.

Облікова політика ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» щодо складання фінансової звітності сформована з урахуванням вимог стандартів бухгалтерського обліку.

Основними елементами облікової політики та організації бухгалтерського обліку у ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» можна віднести поріг суттєвості. Методи та принципи обліку, що діють на ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ», передбачені національними стандартами бухгалтерського обліку. Об'єктами використання суттєвості на підприємстві може бути:

- діяльність самого підприємства;
- окремі об'єкти обліку та господарські операції;
- статті фінансової звітності.

Рекомендації стосовно встановлення норм суттєвості наведено в листі Міністерства фінансів України «Про суттєвість у бухгалтерському обліку і звітності» від 29.07.2003 № 304230-04108 [14].

Тривалість операційного циклу складає 365 днів.

Термін корисного використання встановлюється окремо для кожного об'єкту обліку основних засобів. Встановлено прямолінійний метод нарахування амортизації основних засобів.

Облік запасів на підприємстві проводиться згідно з П(С)БО 9 «Запаси». Одиницею обліку запасів вважається окреме найменування виду запасів. Методом оцінки вибуття запасів під час відпуску товарів у виробництво та реалізацію застосовується метод ФІФО. Облік транспортно-заготівельних витрат проводиться по окремому субрахунку рахунків обліку запасів на кінець звітного періоду.

Методи та принципи обліку дебіторської заборгованості, що діють на ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» передбачені національними стандартами. Обов'язкове проведення спостережень протягом шести місяців, що

передують даті обліку, з метою визначення коефіцієнта сумнівності за групами заборгованостей.

Так, величину сумнівних боргів на дату балансу визначають, на основі класифікації заборгованості, як залишок резерву сумнівних боргів, який не повинен перевищувати дебіторську заборгованість на дату

Згідно вимог законодавства України на підприємстві, в обліковій політиці, закріплено методи та принципи обліку реалізованої продукції та наданих послуг, собівартість яких включає: прямі витрати на оплату праці та нерозподілені постійні загальновиробничі витрати.

В обліковій політиці передбачено класифікацію та групування витрат, у відповідності до статей калькуляції собівартості реалізованих товарів, робіт, послуг, розроблених головним бухгалтером.

Облікова політика відносно зборів і податків визначається виключно чинному законодавству про податки і збори і завбачує вибір альтернативних методів оподаткування, висвітлювання у податковій звітності доходів та витрат. ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» має може самостійно обирати метод нарахування амортизації та повне оновлення основних фондів (вданий час підприємство використовує прямолінійний метод), термін використання нематеріальних активів, тип відображення доходу за довгостроковими договорами тощо.

Облікова політика відносно отримання даних управлінського обліку передбачає виділення центрів відповідальності, які охоплюють всю організаційну структуру підприємства. Стосовно витрат, то важливим є вибір методів обліку витрат виробництва (ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» обрав метод обліку витрат за окремими видами продукції). Для обліку витрат і доходів за центрами відповідальності підприємство виділяє окремі субрахунки та планує їх аналітичний облік.

Важливим моментом в управлінському обліку є отримання даних, що дають можливість здійснити оцінку діяльності центрів відповідальності. Дане підприємство керується відповідними П(С)БО та Методичними

рекомендаціями на підставі чого вибирає зручну йому: трансфертні ціни, методи калькулювання, порядок визначення суті вкладу відповідальності у основні результати роботи підприємства, порядок розподілу накладних витрат, форми, терміни подання та одержання інтерпретованої інформації тощо.

Для ведення бухгалтерського обліку на ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» застосовується програмне забезпечення 1С Бухгалтерія 8.0.

При цьому складський облік ведеться за допомогою програми Excel за формами, визначеними на підприємстві.

2.3. Організація документообігу на підприємстві

Документообігом є рух документів від моменту їх складання або одержання, опрацювання та використання за призначенням у визначений період часу [31, с. 157].

Чітка система документообігу прискорює проходження і оформлення документів, посилює відповідальність працівників всіх рівнів, що мають справу з паперами, за своєчасність їх складання та опрацювання. Уникнення належного порядку в опрацюванні й оформленні документів є однією з причин затримки обліку, складання звітності, неефективності володіти обліковою інформацією для управління господарською діяльністю і контролю [34].

З метою забезпечення рівномірного руху документів без зупинки і накопичення на окремих ділянках ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ», за кожним видом документів розробляється графік документообігу.

На підприємстві сформовано графік документообігу у вигляді схеми та переліку робіт щодо складання, перевірки та опрацювання документів, що виконуються підрозділами підприємства та виконавцями з визначенням строків виконання робіт. Кожен виконавець отримує виписку з графіка, в якій наведено перелік документів, що відносяться до обов'язків виконавця,

строки їх подання та підрозділи підприємства, в які передаються ці документи.

Підставою для ведення бухгалтерського обліку у ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» є первинні документи, реєстрація та надання яких здійснюються згідно вимог Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 року № 88 [24].

У графіку документообігу підприємства визначено умови роботи, контроль та доставка документів, які є обов'язковими для всіх структурних одиниць.

Обліковою політикою передбачено процедуру надання первинних документів: вони бути складені під час операції, а за умови неможливості – відразу після завершення операції.

Форми первинних документів, що використовуються для обліку господарських операцій на ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ», переважно типові та розроблені самостійно.

Первинні документи підприємства складені на паперових носіях.

Основні документи підлягають обов'язковій перевірці відповідальними співробітниками бухгалтерського відділу. Первинні документи перевіряються на відповідність форми та змісту. Під час перевірки звертається увага на наявність обов'язкових реквізитів у документі, перевіряється логічна ув'язки окремих показників та відповідність економічної угоди діючому законодавству.

У разі невідповідності первинних документів вимогам законодавства, такі документи не приймаються до виконання.

З метою упорядкування руху та своєчасного отримання первинних документів, положенням про облікову політику затверджено графік документообігу для кожного виду або роду документів (Рахунків-фактур, Накладних, Вимог тощо), який обов'язковим до виконання всіма структурними підрозділами та службами ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ».

Документообіг та графік документообігу на підприємстві розробляється головним бухгалтером та затверджується керівником.

Організація документообігу значною мірою залежить від обсягу кореспонденції. Обсяг документообігу є одним з найважливіших показників управлінської діяльності підприємства.

Дотримання вимог, встановлених затвердженням на підприємстві документооборотом дозволяє зменшити негативні наслідки, такі як:

- а) втрата документів;
- б) відсутність необхідних документів;
- в) несвоєчасна реєстрація документації
- д) різні неправомірне використання документів.

Все це посилює контрольну функцію обліку призводить до своєчасної підготовки фінансової звітності.

Прийняття управлінського рішення по конкретному документу – одна із основних функцій керівника, вирішальна ланка в технології управління. Грамотно побудована система документообігу не тільки спрощує роботу фінансово-економічної служби, але й дозволяє значно підвищити ефективність фінансового управління компанією.

Чітка система документообороту прискорює оформлення і проходження документів, підвищує відповідальність працівників всіх рівнів, що мають справу з документами, за своєчасність їх складання, використання й опрацювання. Відсутність належного порядку в оформленні й опрацюванні документів є однією з причин відставання обліку, складання звітності, неефективності використання облікової інформації для управління господарською діяльністю і контролю [24].

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВОГО ПРОЦЕСУ НА ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ»

3.1. Удосконалення методичних аспектів організації облікового процесу на підприємстві

Ведення бухгалтерського обліку на товаристві з обмеженою відповідальністю «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» здійснюється бухгалтерським відділом згідно облікової політики, розробленої з урахуванням вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та затвердженої наказом директора.

Затверджена облікова політика є головним внутрішнім документом, який встановлює сукупність методів, принципів та процесів, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності.

Згідно затвердженої облікової політики у ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» застосовується меморіально-ордерна форма бухгалтерського обліку.

Для відображення здійснених операцій у бухгалтерському обліку використовуються первинні документи, які фіксують факт їх здійснення. Первинні документи складаються у паперовій формі, накопичують та систематизують інформацію на рахунках бухгалтерського обліку.

Облікова політика є одним із засобів формування величини основних показників діяльності організації, податкового планування, цінової політики та впливає на показники собівартості продукції, прибутку, податків на прибуток, додану вартість і майно, показники фінансового стану ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ».

Проведений аналіз фінансового стану досліджуваного підприємства свідчить про погіршення показників діяльності за 2017-2019 рр. За

аналізований період спостерігається збільшення дебіторської заборгованості (табл.2.2).

В період змін в різних сферах суспільства питання обліку та оцінки дебіторської заборгованості є актуальною, саме тому що, фінансовий стан підприємства значною мірою залежить від ефективності та наявності управління цим видом заборгованості [32, с. 97].

Розмір дебіторської заборгованості залежить як внутрішніх, так і від зовнішніх факторів, зокрема:

- до внутрішніх факторів можна віднести вид розрахунків, стан контролю за дебіторською заборгованістю, кредитну політику та діяльність фінансового менеджменту;
- до зовнішніх факторів належать: рівень інфляції, грошово-кредитна політика національного банку, вид продукції, яка виготовляється, ринок збуту та його насиченість [15, с. 156-158].

З огляду на те, що на ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» велика дебіторська заборгованість та значні запаси, виникає необхідність корегування облікової політики підприємства щодо зазначених питань.

Головними нормативно-правовими документами, які регламентують відображення дебіторської заборгованості в бухгалтерському обліку є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №10 «Дебіторська заборгованість» та №13 «Фінансові інструменти». Сутність дебіторської заборгованості саме в цих стандартах тлумачитися неоднозначно – вона, за своєю сутністю, є сумою заборгованості дебіторів підприємства на певну дату, внаслідок надання коштів та продажу активів, робіт безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для продажу [17,20].

Під час складання фінансової звітності дебіторська заборгованість поділяється за такими класифікаційними ознаками:

- зв'язок з нормальним операційним циклом;
- термін погашення;
- об'єкти, стосовно яких виникли зобов'язання дебіторів;

– своєчасність сплати боржником дебіторської заборгованості [35].

Відповідно до П(С)БО 10 обов'язковим є поділ дебіторської заборгованості на довгострокову та поточну.

Отже, забезпечення ефективної роботи досліджуваного підприємства пропонується удосконалення облікової політики щодо дебіторської заборгованості підприємства, для чого необхідно обрати систему класифікації дебіторської заборгованості, що покращить організацію обліку заборгованості.

Майже кожне підприємство стикається з проблемою організації обліку дебіторської заборгованості. Саме для ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» вирішення проблем дебіторської заборгованості, передбачає можливе створення дієвої системи контролю, яка зможе забезпечити якість фінансових розрахунків із дебіторами. Для посилення контролю за дебіторською заборгованістю необхідно розробити заходи для зменшення масштабів ризику несплати боргу та постійного моніторингу дебіторів. Також розглянути впровадження в практику лімітування, як у загальних обсягах, так і у розрахунках на одного дебітора з періодичним переглядом граничних сум.

З метою покращення організації обліку дебіторської заборгованості на досліджуваному підприємстві вважаємо за потрібне введення в облікову політику підприємства певних форм документів та схем їх руху.

Пропонуємо наступну схему організації обліку дебіторської заборгованості рис. 3.1.

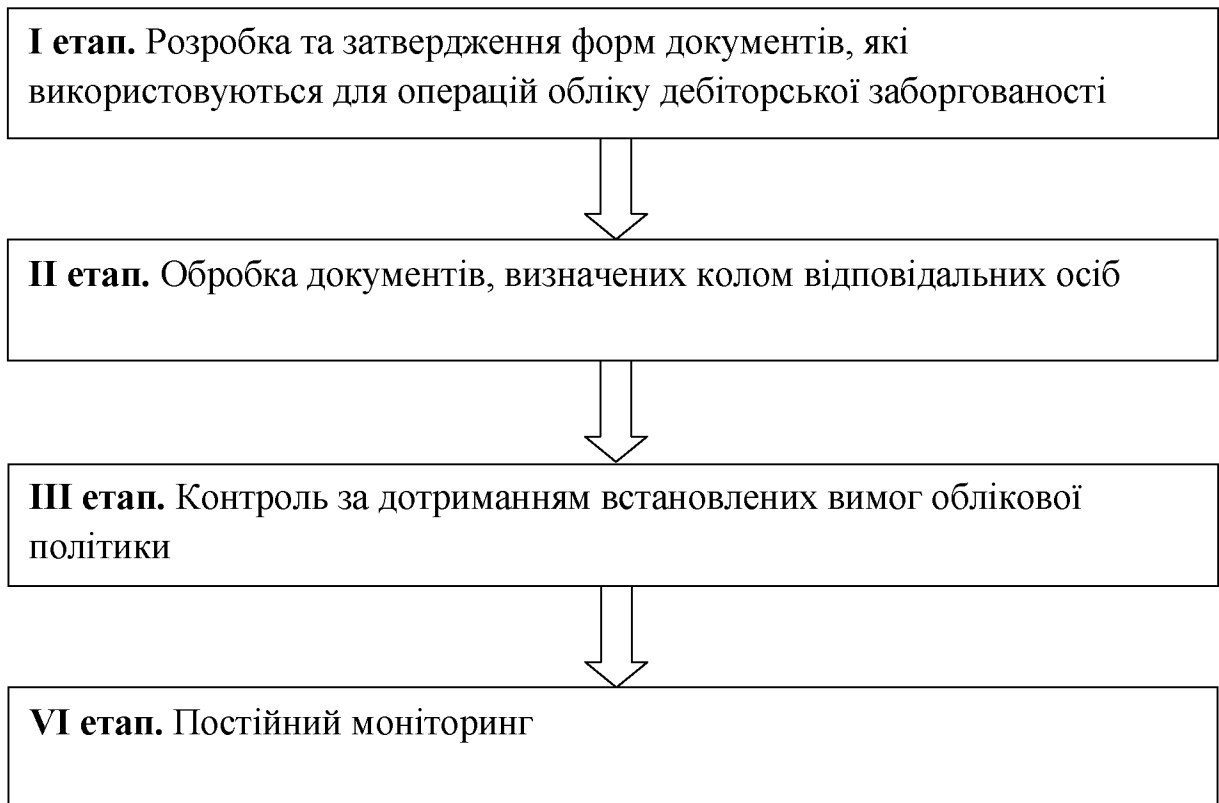

Рисунок 3.1 – Схема організації обліку дебіторської заборгованості на ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ»

Документи які використовуються ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» для організації господарських відносин з контрагентами:

- договори на придбання товарів, надання робіт, послуг;
- рахунки, видаткові накладні, акти виконаних робіт та наданих послуг;
- платіжні документи.

Розглянемо реалізацію запропонованої схеми на прикладі використання договору на придбання товарів, надання робіт, послуг (рис. 3.2).

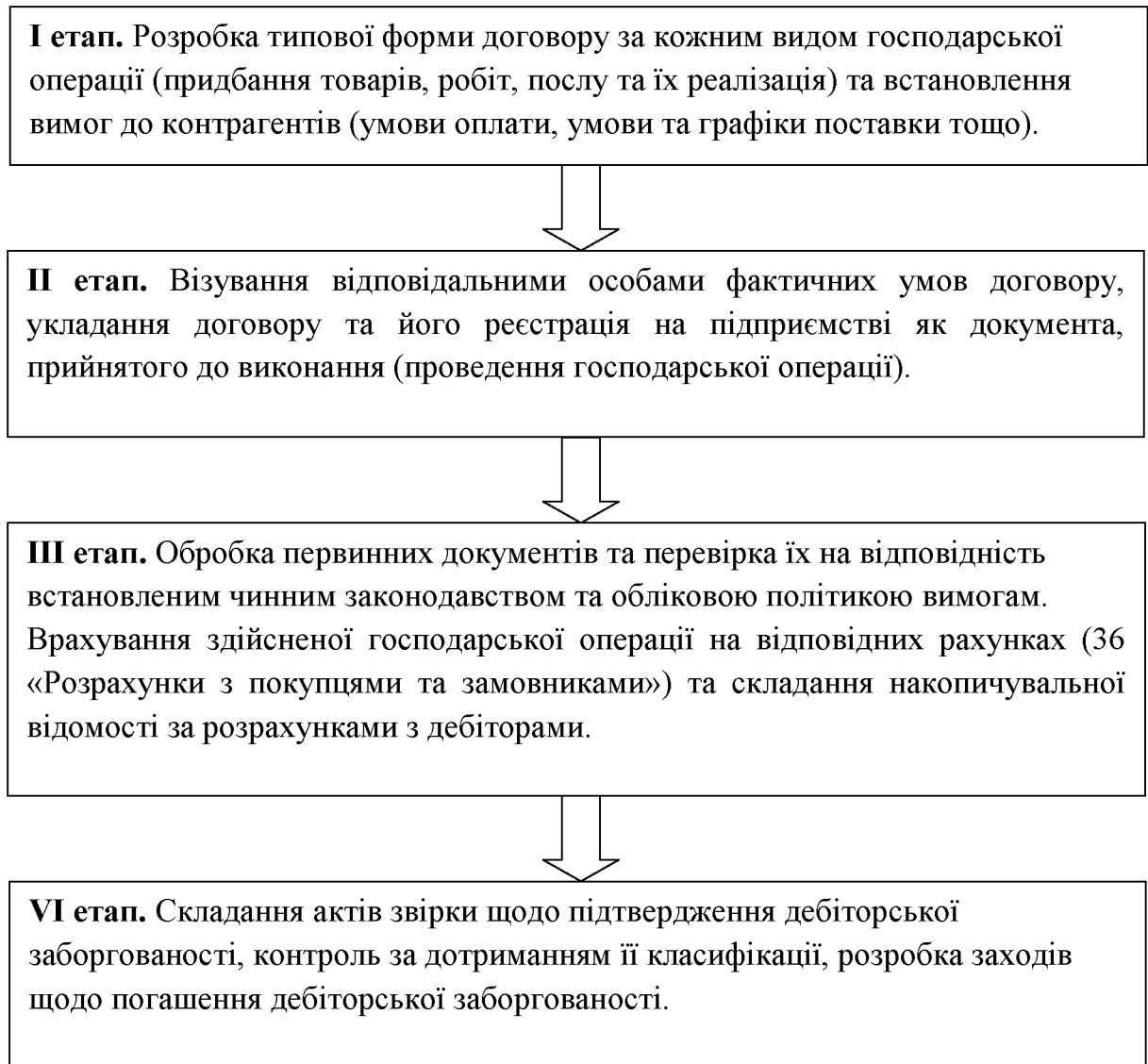

Рисунок 3.2 – Схема організації обліку дебіторської заборгованості на прикладі використання договору на придбання товарів, надання робіт, послуг

На нашу думку визначення форм та схеми руху документів дозволить посилити контроль за станом дебіторської заборгованості, проводити постійний моніторинг виконання зобов'язань контрагентами перед ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ».

3.2. Удосконалення організації облікового процесу шляхом автоматизації складського обліку

Напрямом удосконалення організації оперативного та складського обліку запасів є раціоналізація форм документів, документообігу та всієї системи обробки та реєстрації інформації.

Забезпечення підприємства виробничими запасами є важливою умовою його ефективної господарської діяльності, а це є передумовою прибуткового функціонування підприємства. Саме раціональне використання запасів має велике значення для ефективної роботи підприємства. Згідно П(С)БО №9 запаси – це активи, які можуть утримуватися та в подальшому продаватися (передаватися, розподілятися), за умови господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з подальшим продажем продукту; утримуються для виробництва продукції, виконання роботи та надання послуг, також управління підприємством [19].

Запаси відносяться до оборотних активів, отже це означає, запаси які призначені для реалізації або розрахунку за один операційний період або протягом оборотного циклу 12 місяців.

Оптимізація використання запасів можлива за умов правильної організації їх обліку та внутрішнього контролю за рухом і використанням запасів.

Важливою умовою правильного організаційного обліку запасів на підприємстві є: створення номенклатури запасів; організація складського господарства; наявність інструкції обліку; класифікація запасів; правильне групування; створення норм витрати запасів. Ефективна організація збереження та використання запасів на виробництві є умовою прибуткової господарської діяльності підприємства.

Важливу роль для ефективного обліку запасів на підприємстві відіграє організація складського обліку та складської логістики. Раціонально організована робота складських приміщень: всередині матеріали треба

розміщувати по секціях, за типами, видами, розмірами у штабелях, на полицях та стелажах з можливістю прийняття швидких рішень щодо переміщення запасів.

Запаси відіграють важливу роль у складі майна підприємства та велику позицію у структурі витрат. Ефективність господарського підприємства залежить від оцінки та раціонального використання виробничих запасів. Невірна організація руху та наявності виробничих запасів впливає на фінансові показники діяльності підприємства, що створює необхідність удосконалення організації обліку виробничих запасів та оптимізації їх наявності.

Проведений аналіз фінансового стану ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» свідчить про наявність у підприємства значної кількості запасів: у 2017 році обсяг запасів становить 645 тис. грн., у 2018 р. та у 2019 р. – 529 тис. грн. та 434 тис. грн. відповідно.

За умови існування на досліджуваному підприємстві великих сум дебіторської заборгованості, наявність запасів, на наш погляд, викликає необхідність запровадження деяких шляхів удосконалення обліку запасів на підприємстві, зокрема:

- обґрунтованої класифікації запасів;
- взаємопов'язаної системи бухгалтерського обліку та внутрішнього (господарського) контролю за даним видом ресурсів;
- автоматизованого режиму обліку запасів та контролю за наявними ресурсами.

Отже, можна припустити, що реалізація вказаних напрямків удосконалення обліку запасів на підприємстві покращить рух товарно-матеріальних цінностей та дозволить формувати базу даних, за відповідними первинними документами, в автоматизованому режимі.

Збільшення обсягу використовуваної інформації сприяє застосуванню в практиці підприємства електронного документообігу, який значно спрощує

роботу бухгалтера зі складанням та оформлення документів та забезпечує достовірність і точність обліку запасів.

Треба зазначити, що автоматизований облік запасів підприємства сприяє:

- підвищенню ефективності контролю за складанням документів та прийняттям обґрунтованих рішень щодо управління запасами;
- оптимізації кількості документів (скорочення витрат роздрукування, зберігання та передача кількості документів та їх копій документів).

Шляхом вирішення даної проблеми є запровадження на ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» інформаційних технологій обробки економічної інформації, зокрема при організації та веденні обліку запасів.

На нашу думку, з метою удосконалення обліку запасів на досліджуваному підприємстві доцільним є впровадження такого програмного продукту, який би забезпечував виконання ряду завдань, серед яких:

- контроль залишків і запасів;
- об'єктивне планування закупівель;
- полегшення пошуку потрібних одиниць та їх інвентаризації;
- зменшення кількості помилок і крадіжок;
- оптимізація території складу;
- підвищення ефективності роботи працівників.

Спираючись на вищезазначене робимо висновок, що ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» потрібен програмний продукт, який забезпечить облік товарно-матеріальних цінностей в натуральному і вартісному виразах та сприятиме контролю за фінансовими і матеріальними потоками, за умови належної організації обробки інформації, за відповідними первинними документами.

Автоматизація складського обліку на підприємстві виконується за допомогою спеціальних програм – товарно-облікових систем. Використання таких програм має свої переваги та недоліки (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Переваги та недоліки програм складського обліку [11]

Переваги	Недоліки
Контроль складу з одного місця (доступна інформація з будь-якої точки якщо, є Інтернет)	Для роботи програми необхідний Інтернет
Повна автоматизація складського обліку та торгівлі (будь-яке переміщення, руху і операції фіксується в базі в момент сканування штрих-коду на упаковці)	
Полегшення інвентаризаційного обліку (при інвентаризації потрібно тільки сканувати товар на складі, а система сама все порахує і дасть висновок)	Додаткове обладнання (сканер штрих-коду, термінали збору інформації, складська оргтехніка)
Зниження навантаження на персонал	
Прозорість складських операцій	
Зниження витрат на складський облік	
Зниження збитків через неправильно вибудований облік	
	Додаткові витрати (вартість програмного забезпечення)

Існують безліч програмних рішень автоматизації складського обліку, метою яких є оптимізація логістики товару та автоматизація функціоналу складу.

Враховуючи фінансовий стан підприємства пропонуємо на початковому етапі автоматизації складського обліку розглянути можливість використання безкоштовних тестових програм таких як РемОнлайн, jSolutions тощо. Такі безкоштовні ресурси дозволяють відслідковувати будь-які переміщення товарі, уникати нестач та пересортиць, прискорювати виконання складських завдань, аналізувати товарообіг на складі.

Враховуючи наявність на ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» програмного продукту 1С: Бухгалтерія 8.0 нами пропонується у подальшій діяльності впровадити програму BAS: Бухгалтерія ПРОФ, яка містить модуль «Складський облік», для ефективної організації бухгалтерського обліку на

підприємстві та обліку запасів в єдиній інформаційній базі з урахуванням вимог правового поля.

Використання модулю «Складський облік» дозволить контролювати наявність запасів на складі, проводити інвентаризацію, забезпечувати своєчасну закупівлю товарів, оперативне формування складської звітності.

Разові витрати на придбання програмного забезпечення BAS: Бухгалтерія ПРОФ комплект на п'ять користувачів становлять 12900 грн. та вартість річного обслуговування зазначеного програмного комплексу складає 9900 гривень.

Ефективне та раціональне використання робочого часу персоналу, дозволить оптимізувати організацію роботи працівників складського господарства, адже потреба у виконанні окремих завдань в ручному режимі зникне.

Скорочення персоналу складського господарства ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ» на 1 штатну одиницю дозволить досягти певної економії виходячи з розміру мінімальної заробітної плати (табл.3.2).

Таблиця 3.2 – Розрахунок витрат ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ»

Показник	Розмір витрат	
	За 1 місяць	За 1 рік
Видатки на заробітну плату, грн.	5000	60000
Нарахування на заробітну плату (ЄСВ 22%), грн.	1100	13200
Разом, грн.	6600	73200

Сума економії від впровадження програмного забезпечення BAS: Бухгалтерія ПРОФ з вартістю 22800 грн. становить 50400 гривень на рік, у порівнянні з поточними видатками ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ».

В сучасних умовах проблеми обліку запасів набувають особливої актуальності, оскільки виникає потреба у швидкій та достовірній інформації.

Від правильності оцінки запасів та їх обліку залежать показники фінансового стану, які є підставою для прийняття раціональних управлінських рішень.

Використання засобів комп'ютерної техніки для обліку, планування виробництва та аналізу господарської діяльності дозволить підвищити ефективність діяльності підприємства та раціоналізувати управління запасами.

ВИСНОВКИ

Сучасний стан економічного розвитку країни вимагає певних правил організації облікового процесу на підприємствах промисловості, від яких залежить ефективність здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства.

Здійснення бухгалтерського обліку на підприємстві регулюються нормативно-правовими актів – це дає змогу вести бухгалтерський облік та складати фінансову звітність за одним принципом та формою.

Організація обліку на підприємстві залежить від його специфіки, наявності досвідчених кадрів, обсягу господарської діяльності, управлінської система та рівня автоматизації облікового процесу.

Облікова політика є важливим інструментом, завдяки чому існує поєднання державного регулювання та власної ініціативи підприємства в питаннях організації та ведення бухгалтерського обліку.

Функціонування будь-якого підприємства, незалежно від виду його діяльності та форми власності, в умовах ринку визначається його здатністю створювати необхідну і достатню величину доходу або прибутку.

Комплексність врахування особливостей діяльності підприємства у складеній обліковій політиці дозволить зменшити ймовірність бухгалтерських помилок та порушень і забезпечить ефективніше функціонування підприємства.

В умовах сучасної нестабільної ринкової економіки нашої країни виникає ризик збільшення обсягу неплатежів, що викликає необхідність детального аналізу взаємовідносин суб'єктів господарювання.

Розмір заборгованості між контрагентами залежить від нормативно-правової бази держави, рівня інфляції, специфіки господарчої діяльності, діяльності фінансового менеджменту підприємств та облікової політики.

В роботі було проаналізовано діяльність товариства з обмеженою відповідальністю «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ», розглянуто та проаналізовано

фінансову звітність підприємства за 2017-2019 рр., ознайомилися з Положенням про облікову політику підприємства та виявлено певні недоліки.

Обліковий процес на досліджуваному підприємстві залежить від ефективно організованого взаємозв'язку між структурними підрозділами, зокрема, бухгалтерською службою та службою складського господарства.

В результаті проведеного дослідження було виявлено:

- нестійкий фінансовий стан підприємства, спричинений значними сумами дебіторської заборгованості;
- неефективне використання програмного забезпечення організації обліку на підприємстві;
- відсутність автоматизованого обліку матеріальних ресурсів за наявності значної їх кількості.

Пропозиції щодо покращення організації обліку на ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ»:

- для посилення контролю, з метою зменшення заборгованості, запропоновано певні коригування та доповнення до облікової політики в частині організації обліку дебіторської заборгованості;
- повна автоматизація обліку запасів в єдиній інформаційній базі з урахуванням вимог правового поля.

Вдосконалення організації облікового процесу на підприємстві, облікової політики та використання програмного забезпечення для автоматизації складського обліку нададуть можливість посилити контроль за матеріальними та фінансовими потоками з метою покращення фінансового стану підприємства ТОВ «ДРУЖБА АГРОІНВЕСТ».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамович Н. Борг і заборгованість: розбираємося в поняттях / Н. Адамович // Податки & бухоблік, березень 2020, № 23 – URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2020/march/issue-23/article-107564.html>
2. Ачкасов А. Є. Конспект лекцій з дисципліни «Організація обліку» / А. Є. Ачкасов, А. П. Косяк. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 134 с.
3. Альошкіна Н. Визначасмо облікову політику / Н. Альошкіна, Н. Вороная, Н. Чернишова // Податки & бухоблік, грудень 2018, № 102 – URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2018/december/issue-102/article-41436.html>
(Дата звернення 24.11.2020)
4. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник / В. М. Соколов, І. А. Косата, Т. В. Розіт тощо; за ред. В. М. Соколова. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. – 222 с. 2000. -640 с.
5. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник/ Вид. 2-е, доп. і перероб. – Житомир: ЖІТІ, 2000. -640 с.
6. Васюта-Беркут О. І. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. / О. І. Васюта-Беркут, Г. Ф. Шепітко, Н. О. Ромашевська; За заг. ред. В. Б. Захожая. — 2-ге вид., стереотип. — К.: МАУП, 2003. — 176 с.
7. Давидюк Т.В. Бухгалтерський облік : навч. посібник / Т.В. Давидюк, О.В. Манойленко, Т.І. Ломаченко, А.В. Резніченко. – Харків, Видавничий дім «Гельветика», 2016. – 392 с.
8. Дутчак І. Б. Нормативне регулювання обліку та облікова політика підприємств сфери послуг в Україні / І. Б. Дутчак // Вісник Національного університету «Львівська політехніка. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. - 2014. - № 797. - С. 219-224.
9. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 за № 291.

[Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

10. Коваль Л. В. Облікова політика в управлінні підприємством / Л. В. Коваль // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2019. - № 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2019/44.pdf

11. Лапенко Д. І. Автоматизація складського обліку / Д. І. Лапенко // XVI Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Обліково-аналітичні й статистичні методи та моделі в оподаткуванні, бізнесі, економіці»

12. Лень В. С., Гливенко В. В. Бухгалтерський облік в Україні : основи та практика : Навчальний посібник – К. : Центр навчальної літератури. – 2008. – 608 с.

13. Лисенко А. М. Система нормативно-правового регулювання обліку та аудиту загальнопромислових витрат підприємства / А. М. Лисенко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. - 2015. - Вип. 27. - С. 234-245.

14. Лист Міністерства фінансів України «Щодо суттєвості у бухгалтерському обліку і звітності» від 29.07.2003 № 04230-04108 [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v4108201-03#Text>

15. Мамедова С. Р. Фактори впливу на обсяг дебіторської заборгованості підприємства / С. Р. Мамедова, Е. Р. Мамедова // Управління розвитком. - 2013. - № 14. - С. 156-158.

16. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 за № 635. [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13?lang=ru>

17. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 № 237 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

18. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

19. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 № 246 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>

20. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.2001 № 559 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01#Text>

21. Оніщенко М.Л. Економічна безпека як умова ефективного функціонування підприємства / М.Л.Оніщенко, О.О. Дутченко, С.О. Шпіцглюз // Вісник СумДУ. Серія «Економіка», № 1, 2019 – С.36-42.

22. Пархоменко В. М. Реформування бухгалтерського обліку в Україні: Плани рахунків: загальний та спрощений. Регістри бухгалтерського обліку / В.М. Пархоменко, П.П. Баранцев. – Луганськ: «Футура» ДСД «Лугань», 2001. – 464 с.

23. Петрига О. М. Економіка аграрного підприємства: навчальний посібник / О. М. Петрига, Т. І. Яворська, Ю. О. Прус; за ред. О. М. Петриги, Т. І. Яворської. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. – 498 с.

24. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 року № 88 [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>

25. Правдюк Н.Л. Облікова політика підприємств: навчальний посібник / Н. Л. Правдюк, Л. В. Коваль, О. В. Коваль. – Київ:, «Центр учбової літератури», 2020.–647 с.

26. Пушкар М. С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти) : монографія / М. С. Пушкар. – Тернопіль : Економічна думка, 1999. – 422 с.

27. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV дата оновлення 14.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 24.11.2020).

28. Про облікову політику : лист Міністерства фінансів України від 21.12.2005 за №31-34000-10-5\27793. [Електронний ресурс]. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2779201-05/sp:java-:max20>

29. Професія — бухгалтер: завдання, обов'язки, вимоги / Газета «Інтерактивна бухгалтерія», 16 липня 2019, №133 – URL: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/ib/9469/131592> (Дата звернення 24.11.2020)

30. Реслер М. Облікова політика – основа методичного забезпечення обліково-аналітичного механізму / М. Реслер // Економічний аналіз. - 2012. - Т. 11(4). - С. 278-280.

31. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік [Текст]: навч. посібник. / І.Б. Садовська, Т.В. Божидарнік, К.Є. Нагірська. – К.: Центр навчальної літератури, 2013 – 688с.

32. Сколотій Л.О. Удосконалення організації бухгалтерського обліку та управління дебіторською заборгованістю підприємства Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія „Економічні науки”- 2018 - № 3. - С. 97-106.

33. Тарасенко І. О. Фінанси підприємств [Текст] : підруч. для студентів ВНЗ напряму підгот. 6.030508 "Фінанси і кредит" / І. О. Тарасенко, Н. М. Любенко; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. – Київ : КНУТД, 2015. – 359 с.

34. Томілін О.О., Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посібник. / О. О. Томілін, О. А. Гаврилова, А. О. Мирошніченко - Полтава, 2011.-305 с.

35. Управління дебіторською заборгованістю у сільськогосподарських підприємствах: фінансово-обліковий аспект: монографія / А.С. Даниленко, О.М. Варченко, І.В. Свиноус та ін.; за ред.О.М. Варченко. – К.: 2019. – 288 с.
36. Чабан Г. В. Аналіз факторів впливу на формування облікової політики в системі управління підприємством / Г. В. Чабан, О. О. Бурлаков // Економічний вісник університету. - 2017. - Вип. 32(1). - С. 38-45 .
37. Чебанова Н. В. Облікова політика – основний елемент системи бухгалтерського обліку / Н. В. Чебанова, С. Л. Яковенко // Вісник ХНАУ. Серія : Економічні науки. - 2018. - № 1. - С. 139-148.
38. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку [Текст] : підруч. – К. : Знання, 2004. – 447 с. – ISBN: 966-346-135-7.